

Domoljubja oropana šola v Sloveniji – kako do preporeda?

Krščansko slovenstvo in domoljubje v šolah (3. del)

■ **Branko Koderman**, mag. znanosti (sociologija kulture), dipl. psiholog, je zaposlen na *Gimnaziji Bežigrad*. Ima 30 let delovnih izkušenj na področju programa mednarodne mature (»IB«), kjer poučuje socialno in kulturno antropologijo ter psihologijo, in na področju slovenskega gimnazijskega šolstva, kjer je nekaj let poučeval psihologijo in sociologijo.

V prejšnjih dveh številkah revije Vzgoja (90, 91) smo v prispevku o krščanskem slovenstvu in domoljubju v šolah analizirali kulturološko-kognitivne ter osebnostno-motivacijske opredelitve domoljubja. Posvetili smo se pojmom kultura, šola in inkulturacija ter njihovi povezanosti. V sledečem prispevku bomo pogledali v zgodovino ter podali sklepno misel in možnost razvoja – obuditve vzgoje za domoljubje v slovenskih šolah.

Klasično krščansko slovenstvo in slovenski kulturni patricid

Pred drugo svetovno vojno je bila antropološka kultura (Burnett Tylor, 1871/1958) med Slovenci večinsko krščanska. Prevladovalo je katoliško krščanstvo. Nekrščanska antropološka kultura je tedaj, tudi tik pred začetkom vojne, predstavljala izrazito manjšino in je povezovala predvsem skrajne politične anarhistične in levičarske združbe, ki še niso povsem odkrito zavračale slovenstva. Na domoljubni strani je obstajala večina Slovencev kot skupnost, ki jo je povezovalo klasično krščansko slovenstvo, ki je vključevalo simbolno zapuščino Svetega pisma, simbolno obredno tradicijo slovenskega kmeta in umetniško ter znanstveno simbolno ustvarjalnost slovenskega meščana. Na manjšinski, 'kozmpolitski poziciji' so se pojavljale raznovrstne združbe in posamezniki, ki jih je lahko občasno družila kakšna magijsko-šamanska brkljarija idej in dejanj različnih protislovenskih 'univerzalizmov moči in sile': fašistoidna družbena patologija vidno zaznavne 'enotnosti organizacije', nacistično-socialistična in socialistično-nacistična manično-depresivna psihopatologija čutečega in čuječega telesa 'enega gospodarja' ter predvsem marksistična psihotična in shizofreno zvočno-

halucinacijska prisilna misel 'ene in edine resnice'.

Inkulturologijo otrok in mladih, vzgojo v npravstveno slovensko oblikovane osebnosti mož in žena, poučevanje o krščanskem slovenstvu in domoljubno delovanje za Slovenijo so v tedanjem predvojnem obdobju slovenske zgodovine uspešno in učinkovito udeležale družbeno-kulturne avtoritete znotraj institucij tradicionalne slovenske družine in sorodstva, avtoritete znotraj

predvsem katoliške cerkvene organizacije in učitelji, vaditelji in voditelji, ki so delovali v tedanjem šolstvu, vaditeljskih in telovadnih društvih, pevskih in dramskih zborih ter v umetniških združenjih.

Novo in radikalno uničevalno »inkulturacijo« otrok in mladih pa je na drugi strani (manjšinski in 'kozmpolitski') vsilila in utemeljila ozka zarotniška kriminalna in teroristična skupina psihopatov in sociopatov znotraj t. i. OF, KP, VOS in drugih podobnih združb. Ti morilci, v vojnem obdobju nekako od sredine leta 1941 do sredine 1942, uspešno izvršijo kulturni patricid nad slovenskim narodom – pomorijo približno 1000 Slovencev, ki so že samo s svojim telesnim obstojem in tudi osebnim delovanjem bili in predstavljali živo, delujoče jedro in višek krščanskega slovenstva v predvojnem obdobju. Njihove tarče so bila telesa, njihov organski obstoj, saj so le tako lahko uničili njihovo krščansko slovenstvo, shranjeno

Foto: Stane Grandljic

predvsem kot implicitni dolgotrajni spomin v njihovih možganih. Tako so fizično odstranili njihovo krščansko slovensko domoljubje iz slovenske družbe in skupnosti. Dosegli so uničenje samega jedra živega in človeškega slovenstva, da to ne bi bilo prisotno v delovanju za fizično ohranitev slovenskih ljudi v takratnem vojnem času ter seveda in predvsem, da bi ti (in kasneje tudi njim podobni slovenski kristjani) ne mogli nikoli več s svojim zgledom in delovanjem še kdaj vzgajati slovenskih mladih v domoljubju in s tem v krščanskih vrednotah.

Uspešno izvršen patricid v naši zgodovini začne dolgotrajni proces izumiranja in izginjanja slovenskega naroda.

'Uspešno likvidiranih' 1000 otrok, Slovencev in Slovencev na začetku 2. svetovne vojne, pred Bogom in v imenu Boga zastavijo simbolni dolg (Lacan, 1966) preživelim generacijam in narodnozavednim potomcem pomorjenih, ki ga morajo slej kot prej povzdigniti v prenovljeno krščansko slovenstvo.

Nova slovenska šola in prenovljeno krščansko slovenstvo

Glavni prostor, kraj, način in oblika novega, oživiljenega, spoznavno razumljivega in kot takega vrednega ponotranjenja in pomnjenja pri mladih in učiteljih mora biti glavni in samostojni obvezni učni predmet v vseh letnikih osnovne in srednje šole.

Inkulturacija novega krščanskega slovenstva naj poteka dialoško: v učilnici in preko raziskovalnega dela ter samostojnega in odprtega pisanja, brez tistih učbenikov, ki dovoljujejo in zahtevajo pri učencih učenje na pamet in brez samoumevnosti, »... da je vse tisto treba vedeti, znati, natančno zapisati in ponoviti, kar je zapisano, da bo 5 ...«

Ključna so tri učno-vzgojna načela šolanja v razredih »krščanskega slovenstva«:

1. Pedagogika »etnosemantične arheologije« (delovni naziv). To je metoda raziskovanja, ki je uveljavljena v antropoloških in psiholoških znanostih (angl. Field work and Archival-data research, Case study). Raziskovanje in zbiranje podatkov med šolanjem usmerjajo cilji. V osnovnošolskih učilnicah bodo to večinoma dela, ustvarjalne življenjske zgodbe, življenjske usode 'pomembnih' in 'običajnih'

ljudi iz obdobja klasičnega krščanskega slovenstva (od 2. polovice 18. stoletja do poletja 1941). Proti koncu osnovne šole in v srednji šoli, zaradi vstopa v razvojno obdobje »formalnih operacij«, bodo cilji vedno bolj povezani z življenjskimi usodami tistih Slovencev, ki so v obupnem preživetvenem boju poskušali rešiti, kar se je rešiti dalo, in tistih, ki so dejansko oživljali slovenstvo in ga na novo gradili.

2. Vsebinska analiza podatkov (angl. «Content analysis»).

Vrednote so v osebni zgradbi posameznika neozaveščena sporočila naših prednikov o uresničljivi in udejanjeni resnici, lepoti, pravici in dobroti, ki so globoko vtisnjena v posameznikov možganski čustveni in procesni spomin, zato tvorijo motivacijski okvir etosa osebnosti (značaja, npravstvene usmerjenosti). Razmišljanje, primerjava, pogovor, vživiljanje v usode naših »junakov slovenstva« in njihove vrednote je spoznavno obzorje, nagrada in priznanje šolajočih se učencev in dijakov.

3. Obči in končni smotri celotnega učno-vzgojnega procesa pri predmetu »krščansko slovenstvo«.

Obvezni in predpisani ter starosti primerni morajo biti 'simbolni in kulturni gradniki vrednot' klasičnega krščanskega slovenstva. Eden takih je zagotovo Prešernova Zdravljica iz leta 1844.

Na kratko predstavimo 'didaktično vrednost' Zdravljice kot ene od mnogih učnih tem pri predmetu »krščansko slovenstvo«.

V šoli bi 'pouk in uk' o Zdravljici zahteval branje in odkrivanje vrednot klasičnega krščanskega slovenstva, kakor so zapisane v kitalicah pesmi. Ob tem bi bilo treba razmi-

sliti in poizvedeti pri modrih, kaj vrednota sploh je. Morda bi učenci in dijaki iz celote in vrstic celotne pesmi izpisali zapisane besede, kot na primer upanje, Bog, slovenska domovina, edinstvo, sreča, dom, mir. Nato bi bilo treba raziskati in opisati razdiralska in uničevalska dejanja moralno in etično zavržnih patoloških junakov »Moralne Superiornosti« iz obdobja slovenskega kulturnega patricida, genocida po koncu vojne, pa morda onemogočanja preživetja in rojevanja v obdobju slovenskega matricida. Kako se je preko živih teles teptalo in uničevalo vrednote klasičnega krščanskega slovenstva pri pokončnih in domoljubnih Slovincih in kakšno zavezo so s svojimi življenjskimi usodami zapustili nam, 'sedanjikom'. Zagotovo bi bilo treba raziskati načine ignoriranja in potvarjanja vrednot Prešernove Zdravljice v današnjih državnih učnih programih šol, v od države plačani nekulturi, v industriji proizvodnje lažnih novic. Raziskati bi morali uspešnost in učinkovitost slovenskega kulturnega edukacija in morda, za konec, bi učenci ali dijaki in učitelj ali učiteljica tega razreda, morda pa tudi vsakdo sam in pri sebi, prišli do neke intimne ugotovitve, ki bi vsakogar izmed nas nekoliko bolj vrednostno zavezovala v življenju. In za konec, morda, koliko in kaj naj vsakdo izmed nas prispeva k prerrojenu krščanskemu slovenstvu, katerega vrednostni moto je Prešeren vklesal v živo telo slovenstva z vrsticami Zdravljice:

»... dokaj dni naj živi

Bog, kar nas dobrih je ljudi.«

Viri in literatura

- Burnett Tylor, Edward (1871): *Primitive Culture*. Cambridge University Press.
- Lacan, Jacques (1966): *Écrits*. Pariz: Editions du Seuil.